

Η πόντια γιαγιά Χρυσούλα Νιζαχίδου και η ιστορία της

Μετά την εξιστόρηση που είχε γίνει από την ίδια στα παιδιά της Ανέστη, Αγάπη, Σεβαστή, Δήμητρα η γιαγιά όπως μεταφέρθηκαν αργότερα τα λόγια της στα εγγόνια της συχνά αναφέρονταν στην ιστορία της που ήταν μια ιστορία προσφυγοπούλας από τον Πόντο.

Η γιαγιά μας εγκατέλειψε αρχές της δεκαετίας του 1980, αφήνοντας σε εμάς μνήμες και εικόνες από όσα βίωσε. Παρακάτω παρουσιάζω ως εγγονός της τα βασικά εκείνα ανεξίτηλα σημεία του βίου της που συνδέθηκαν με τον ξεριζωμό και την έλευσή της στην Ελλάδα.

Η γιαγιά καταγόταν από χωριό στην γύρω περιοχή της Πάφρας. Ο πατέρας της από νωρίς πήγε στο αντάρτικο και έμεινε με την μάνα της στο χωριό. Όμως οι τούρκοι του Τοπάλ Οσμάν και άλλοι σχετικοί εισέβαλαν στα χωριά και σκότωσαν μπροστά της την μητέρα της. Έμεινε έτσι ορφανή στο χωριό που εντωμεταξύ είχε ερημωθεί λόγω των μετακινήσεων και σκοτωμών του ελληνικού πληθυσμού. Μια τουρκάλα προσπάθησε να την πάρει μαζί της αναγνωρίζοντας την ως ορφανό παιδί που οι έλληνες συγχωριανοί άφησαν. Την έβαλε στην πλάτη της και προσπάθησε να την κουβαλήσει στο σπίτι της αλλά αυτή την κλότσησε και έτρεξε μακριά της. Συντηρούνταν από τα τουρσιά που είχαν τα ερειπωμένα σπίτια κα ήταν αφημένα σε μεγάλα πήλινα αγγεία. Στα τουρσιά αυτά έβρισκε τροφή παρά το ότι είχαν ουρήσει οι τούρκοι που κατέτρεχαν τους Έλληνες της περιοχής του Πόντου. Πρόλαβε να δει μια φορά τον πατέρα της όταν πήγε να πιει νερό από κοντινή στο χωριό πηγή. Εκεί ακούστηκε στο σκοτάδι μέσα από τα δέντρα και χόρτα η φωνή του πατέρα της που της ορμήνεψε να παραμείνει στο χωριό και ότι δεν μπορούσε να την πάρει μαζί του καθώς και ότι σε κάποια μελλοντική χρονική στιγμή θα την εύρισκε και θα την έπαιρνε μαζί του. Από τότε δεν άκουσε τίποτε για αυτόν. Ήταν η τελευταία φορά που ήρθε σε επικοινωνία μαζί του. Μετά από καιρό ήρθαν οι Αμερικανοί (μάλλον ο Ερυθρός Σταυρός) και την πήραν στο πλοίο και μετά έφτασαν στον Πειραιά και την μετέφεραν στην συνέχεια στο ορφανοτροφείο της Σύρου. Εκεί έμαθε αμερικάνικα (αγγλικά), γράμματα, τέχνη και ήταν πολύ ικανοποιημένη από την φροντίδα και την αγάπη που της παρείχαν. Μετά από τηλεγράφημα του Ερυθρού Σταυρού ότι την αναζητούν συγγενικά της πρόσωπα από την Καλλιθέα Ξάνθης (ορεινό χωριό που ονομάζονταν παλαιότερα Gabrona και είχε έναν τούρκικο και ένα βουλγάρικο μαχαλά = συνοικία) την μετακίνησαν στην Καλλιθέα Ξάνθης. Εκεί έζησε σε κοινό σπίτι με τους συγγενείς της και τους συγγενείς του μελλοντικού της συζύγου του Σεραφείμ Βασιλειάδη που επίσης ήταν πρόσφυγας από τον Πόντο. Εκεί υπήρχαν πριν το 70 αρκετοί ακόμη κάτοικοι. Αυτοί μιλούσαν και ποντιακά, και την Τουρκική γλώσσα. Η γιαγιά έμεινε όμως νωρίς χήρα μια και ο άνδρας της πέθανε από συγκοπή καρδιάς μετά από εγχείρηση στην Θεσσαλονίκη. Δεν είχαν χρήματα να φέρουν τον παππού από την Θεσσαλονίκη. Έτσι μάζεψαν χρήματα όλοι οι χωριανοί και τον έφεραν. Έτσι

κατέβηκε μετά από χρόνια στην πόλη της Ξάνθης μια και στα ορεινά χωριά η καλλιέργεια και οι μεγάλες μετακινήσεις ήταν πολύ δύσκολο να αποφέρουν κάποιο όφελος στους παραγωγούς. Πέθανε αρχές του '80 στην πόλη της Ξάνθης μεγαλώνοντας και συζητώντας με τα δύο εγγόνια της.

Στην φωτογραφία: Ο παππούς Σεραφείμ Βασιλειάδης και η γιαγιά Χρυσούλα Νιζαχίδου

Χρήστος Βασιλειάδης
Αναπληρωτής Καθηγητής
Τμήμα ΟΔΕ
Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Our grandmother Chryssoula Nizachidou and its history

After explaining to her children Anestis (my father), Agapi, Sevasti and Dimitra about the things that she has done in her life my grandmother spoke with her oriental wise words also to us; to her grandchildren about the often mentioned story of her life as a refugee child from the area of Pontos (Northern Turkey area).

The grandmother left us early 1980s, leaving us memories and images of what he experienced. Below I describe a grandson of those key indelible signs of her life that are associated with her rootlessness and her arrival in Greece.

My grandmother came from a village near the town of Pafra in Pontos. Her father was member of the Pontiac rebel movement so he have moved to the mountain area and Chryssoula (under 6 year old child) stayed with her mother in the village. But the Turks related with Topal Osman and other relevant troops raided the village and killed in front of her eyes, her mother. Therefore those actions left an orphan in the village who had meanwhile been abandoned due to the movements and killings of the Greek population. A Turkish woman tried to get her recognizing the orphan child that Greek villagers left. She put her on her back and tried to carry her to her house but she kicked her and ran away from her. Dependent on the pickles were dilapidated houses were left in large clay pots. In these pickles she found food even though they had urinated by the above Turk troops. Missed once but she has seen her father when she went to drink water from the nearby village water source. There sounded in the darkness through the trees and grass the voice of her father, he advise her to remain in the village and that he can't take her with him and that at some future time he will come back to find her and take her with him. Since then we hear nothing about him. It was the last time he came in contact with him. After that came the Americans (probably the Red Cross) and took her on board and then she arrived in Piraeus and then they transferred her to the orphanage of Syros. There she have learned American (English), letters, art and was very satisfied with the care and love they have given her. After the Red Cross a telegram come that pointed out that someone from her relatives seeking her and there are now in Kalithea (mountain village formerly called Gabrova and had a Turkish and a Bulgarian mahala = quarter). After that she moved to Kalithea. There she lived in a common home with her relatives and the relatives of his future husband Seraphim Vasiliadis. Serafeim was also a refugee from the same area. The people there spoke Pontiac, and the Turkish language. Grandmother was a few years but early a widow because her man Serafeim died of heart failure following a surgery in Thessaloniki. They had no money to bring his grandfather from Thessaloniki. So they collected money from all the villagers and brought him. Thus descended after years in the city of Xanthi and a mountain villages cultivation and large movements were very difficult to bring some benefit to producers. Died early '80s in the city of Xanthi growing up and discussing with her two grandchildren Christos and Serafeim.

In the photo: Grandfather Seraphim Vassiliadis and grandmother Chryssoula Nizachidou

□□□